

Boj s roztočkem podle Christiane Kroll

Poznámka překladatele: následující článek je zkráceným a upraveným překladem textu jedné pěstitelky fialek z Německa, která před časem přišla o téměř celou sbírku fialek a streptokarpů díky invazi roztočika jahodníkového.

Zbavit se roztočika jahodníkového je velmi obtížný úkol. Když se po několikaměsíčním boji ohlédnu zpátky, musím konstatovat, že by bylo mnohem levnější, pohodlnější a méně stresující, kdybych hned na začátku zlikvidovala všechny rostliny, důkladně vydezinfikovala police a po několika týdnech si obstarala úplně nové rostlinky, které by prošly přísnou karanténou a důkladným ošetřením proti případným parazitům.

Když jsem objevila první příznaky napadení, a to zejména na nejmladších rostlinách, koupila jsem **akaricid** s účinnou látkou *abamectin* ⁽¹⁾, který patřil mezi nejspolehlivější prostředky v boji proti roztočikovi. Postřik jsem připravila ze 2 ml přípravku a 1 litru vody. Důkladně jsem ošetřila rostliny ze všech stran, prolila jsem také substrát, omyla květináče i police. Celou proceduru jsem opakovala ještě dvakrát v odstupu 4-5 dnů. Zpočátku vypadalo vše dobře – rostliny se vzpamatovaly a začaly znovu zdravě růst. Avšak již po 3 týdnech jsem na nejmladších rostlinách zpozorovala nové příznaky napadení roztočkem. Do opětovné aplikace akaricidu jsem se ovšem nechtěla pouštět. Jednak je zdraví škodlivý, jednak by měly ošetřené rostliny zůstat alespoň 2 dny v přitmě, protože akaricid se na světle rozkládá a nemůže pak zajistit rostlinám dlouhodobou ochranu.

Rozhodla jsem se pro nasazení **dravých roztočů** (*Amblyseius barkeri* a *cucumeris*). Obstarala jsem si větší balení, které mělo vystačit na 200 m². Práškem s dravými roztoči jsem posypala všechny rostliny. Každý den jsem rostliny postřikovala vlažnou vodou, protože draví roztoči potřebují ke svému životu vysokou vlhkost. Aplikaci roztočů je potřeba v prvních měsících opakovat co 2-4 týdny, což je při sbírce čítající několik set kusů drahý špás. Roztočika se mi ale podařilo držet na uzdě a rostlinám se opět začalo dařit. Nevýhodou bylo, že jakmile draví roztoči nemohli najít potravu v podobě roztočika, začali se živit pylem z květů.

Bohužel ani tentokrát nebyla likvidace 100%. Protože jsem ve sbírce stále nacházela napadené rostliny a opakovaná aplikace dravých roztočů byla už nad moje finanční možnosti (a ani úspěšnost nebyla taková, jakou jsem očekávala), rozhodla jsem se skoncovat s roztočkem jiným způsobem. Vyzkoušela jsem babské rady jako česnekovo-cibulový odvar i mnohé homeopatické prostředky, s nimiž jsem již dříve ošetřovala nemocné rostliny. Po zdánlivém ústupu se roztočik pustil do mých fialek s ještě větší agresivitou.

Nezbylo mi nic jiného, než opětovně nasadit akaricid, ačkoliv jsem se na různých diskuzních fórech dočetla, že boj s roztočkem je předem prohraný. A nepomůže prý ani vzájemná kombinace těch nejjedovatějších prostředků. Tehdy jsem si to však neuměla představit a pořád jsem naivně věřila, že svůj boj vyhraji. Opatřila jsem si tedy tři akaricidní přípravky: jeden s účinnou látkou *abamectin*, který jsem používala již dříve, dále Ki-ron Milben-Ex s účinnou látkou *fenpyroximát* a nakonec Bayer *Spinmilbenfrei* s účinnou látkou *acequinocyl*. Tyto tři prostředky jsem aplikovala střídavě co 4 dny, začala jsem přípravkem s *abamectinem* a použila jsem ho také na závěrečnou aplikaci. Jenže po dalších dvou týdnech po poslední aplikaci jsem opět nacházela poškozené fialky. Rostliny jsem tedy navzdory doporučením z příbalových letáků opakovaně postřikovala třemi zmíněnými přípravky, ale všechno bylo marné.

Byla jsem bezradná, neboť v Německu jsem již nemohla sehnat žádný spolehlivý akaricidní přípravek, který by byl určený k hubení roztočika. Zkusila jsem tedy štěstí s přípravkem na domácí zvířata, který měl působit proti roztočům. Přípravek obsahoval účinnou látku *pyrethroid* a byla jsem si skoro jistá, že tu havěť konečně vyhubím. Přípravek jsem aplikovala třikrát v odstupu 6-7 dnů, ale jediné, co jsem s velkým účinkem zahubila, byla moje milovaná sbírka fialek - zvolila jsem příliš silnou koncentraci. Tehdy jsem dospěla do fáze, kdy jsem skutečně přemýšlela nad tím, že celou sbírku vyhodím do popelnice. Proč jsem to jen neudělala...

Jenže ve sbírce mi zůstalo ještě pár vzácných kultivarů a také jsem chtěla prostě vyhrát. Na internetu jsem se dočetla o metodě **povaření rostlin ve vodě** o teplotě 50°C po dobu 15 minut. Teď už si nejsem zcela jistá, zda jsem si údaje o teplotě a času zapamatovala správně, každopádně tuhle metodu jsem zkoušet nechtěla ⁽²⁾. Na amerických stránkách jsem se také dočetla, že velmi účinným prostředkem proti roztočikovi je **neem**, přírodní antibiotikum, na které nevzniká rezistence. Někteří pěstitelé dokonce tvrdili, že se jim podařilo nenávratně zlikvidovat škůdce během 2 měsíců. Obstarala jsem si přípravek Bio-Schädlingsfrei Neem od firmy Bayer, naředila ho vodou a v 3-denním intervalu ošetřovala všechny mé rostliny. Později jsem interval prodlužovala na 4 dny, 5 dnů a nakonec 7 dnů. Po dlouhé době mé fialky opět nabíraly sílu, působily svěže a zdálo se mi, že roztočící padli na kolena. Navíc neem hubí také bakteriální a houbové choroby. Jenže v průběhu následujících týdnů jsem zpozorovala, že sílu nenabraly jen rostliny, ale opět také roztočící! To už jsem měla noční můry a celé noci přemýšlela, jestli nemám přeci jen ty kytky vyhodit. Ale ne!

Učinila jsem další pokus. Připravila jsem si misku s alkoholem, odchytila jsem několik roztočků, přidala trochu poškozeného rostlinného materiálu a to celé jsem nechala pár dní louhovat. Pak jsem z toho vyrobila homeopatickou **nosódu**. Střídala jsem nosódy více či méně potencované (ředěné), rostliny jsem postříkovala i zalávala. Byla jsem nadšená: poškozené rostliny se prakticky přes noc vzpamatovaly a začaly tvořit nové kořeny. Zdálo se, že roztočící vzal konečně nohy na ramena. Zároveň jsem každou rostlinu zabalila do uzavíratelného sáčku. ⁽³⁾ Tím by se měl omezit přenos roztočků mezi rostlinami.

Roztočící se pokoušeli šplhat po stěnách pytlíků a utéct pryč. Neustále jsem lupou a kapesním mikroskopem kontrolovala své rostliny a rozmačkávala šplhající roztočiky. Bohužel v uzavřených pytlících se shromažďovala nebezpečná hladina vlhkosti, což vedlo k dalším potížím a nemocem rostlin. Pytlíčky jsem tedy musela na několik hodin otevřít a modlila se, aby případní roztočící, kterých jsem si nevšimla a včas je nerozmáčkla, nezačali prchat. Jenže tahle havěť zdá se býti docela mazaná a stala se přeborníkem ve hře na schovávanou.

Radost z vítězství netrvala dlouho. Už po dvou týdnech jsem nacházela další a další roztočiky, kteří se přikrmovali na mých rostlinách. Bylo to pořád dokola – po počátečním ústupu nabírali čím dál tím více na agresivitu a se vztyčeným prostředníčkem se mi smáli do ksichtu. Byla jsem v koncích. Vlastně ne – objevila jsem **draselné mýdlo**. Také by mělo účinkovat proti roztočikovi. Všechny rostliny jsem vyndala z květináčů, dopřála jim 15-minutovou lázeň v mýdlovém louhu a zasadila jsem je do čerstvého substrátu. Lázeň jsem opakovala ještě třikrát v 5-denních intervalech. Bohužel mnohé oslabené rostliny odešly do fialkového ráje, zatímco ten hajzlík se mi vysmíval dál. Jednu výhodu to všechno mělo – díky značně zredukované sbírce bylo ošetřování rostlin mnohem kratší...

Bojový plán číslo ... kolik? Naplnila jsem nádoby vodou, obrátila květináčky vzhůru nohama a vložila je jako podstavce do vody. Na ně jsem položila květináče s rostlinami. Tím jsem se pokusila zamezit přelézání škůdce na ostatní rostliny. Jenže zrovna byla zima, venku pršelo a doma bylo za chvíli jako v deštném pralese. Plíseň nenapadla jen moje rostliny, ale také stěny v okolí oken. Takhle to už dál opravdu nešlo!

Potom mi pomáhala jedna přítelkyně z USA. Má také rozsáhlou sbírku rostlin a přikládá opravdu veliký význam karanténě a naprosto dokonalému ošetření nově získaných rostlin pomocí akaricidů. Obstarala mi tři různé akaricidní postřiky. Jak jsem později zjistila, dva z nich obsahovaly stejnou účinnou látku jako ty, které jsem již dříve používala: *fenpyroximát* a *abamectin*. Používala jsem je střídavě, ale stejně jako předtím byl účinek jen omezený – roztočků sice ubylo, ale zcela nevymizeli.

Pak jsem obdržela malé množství jednoho akaricidu s účinnou látkou *spiromesifen*, který měl hubit především vajíčka a larvy. Navíc měl tento přípravek deklarovanou dobu působení 6 týdnů. Po prvním ošetření se zdálo, že je proti roztočkům opravdu účinný. Na internetu jsem sehnala další balení a ošetřila rostliny ještě dvakrát a ve zvýšené koncentraci. Teď už jsem byla přesvědčená, že jsem boj vyhrála. Jenže po měsíci jsem opět nacházela poškozené rostliny. Zprvu jsem si myslela, že jsou mé rostliny napadené houbovou chorobou a mají oslabenou imunitu. To bylo hrubé podcenění situace. Roztočik ještě neřekl poslední slovo.

Opět jsem si obstarala zmíněný akaricid s *abamectinem* a zopakovala ošetření všech zbylých rostlin. Tentokrát jsem použila 5 ml na 1,5 litru vody. Po dvou dnech jsem rostliny ošetřila přípravkem se *spiromesifem*, opět ve vysoké koncentraci. Po třech dnech následoval zase *abamectin*, po dvou dnech *spiromesifen*. Čtvrté a páté ošetření jsem provedla o 5 dní později tak, že jsem oba přípravky aplikovala na rostliny naráz. To byla opět chyba, neboť účinná látka *spiromesifen* v tak vysoké koncentraci je bohužel velmi škodlivá pro rostliny, zvláště pokud zateče do substrátu. Naproti tomu *abamectin* je rostlinami velmi dobře snášen i ve vysoké koncentraci a v substrátu. Jelikož jsem ale z předchozích zkušeností věděla, že moji roztočci jsou proti *abamectinu* již částečně odolní, raději jsem podstoupila riziko a aplikovala i *spiromesifen*. Zní to neuvěřitelně, ale roztočci nakonec zcela zmizeli. Přesto každý den chodím s lupou a kontroluji své milované rostliny. Mnoho jich nezůstalo, co nezničil roztočik, to dokonaly houbové choroby, chemické postřiky a neustálý stres. Lze jen stěží odhadnout, který z přípravků nakonec zabral – možná to byla kombinace obou postřiků – ale konečně jsem definitivně vyhrála.

Během dvouletého boje, kdy jsem vyzkoušela snad všechny prostředky, mohu všem poradit, aby již **při prvním příznaku napadení zajistili rostlinám přísnou karanténu, a aby byli velmi obezřetní při výběru prodejce a jeho rostlin**. Roztočika si samozřejmě můžeme přinést i z vlastní zahrádky nebo kupovaného ovoce. Přenáší se na zvířatech, na ruku. Nikdy nemáme 100% jistotu, že se nám roztočik vyhne. Samozřejmě bychom měli udržovat v čistotě naše police. Roztočik miluje vysokou vzdušnou vlhkost, takže jeho šíření může napomáhat knotová zvlaha. Měli bychom často větrat a substrát udržovat jen mírně vlhký. Rostliny bychom měli každý den pečlivě kontrolovat a při podezření na škůdce ihned izolovat. A když už se rozhodneme pro chemii (v případě roztočika pro akaricid), zvolíme raději hned vysokou koncentraci, stříkáme opakovaně a účinnou látkou by měl být *abamectin* nebo *spiromesifen*. Jiné účinné látky se mi v boji s roztočkem neosvědčily.

Poznámky překladatele:

- (1) V České republice je takovým přípravkem například Vertimec 1,8 EC.
- (2) Teplota se má pohybovat v rozmezí 45-48°C. Rostlinám poškození neublíží, pouze v prvních dnech jsou mírně povadlé ze stresu.
- (3) Toto opatření by měl každý pěstitel udělat jako úplně první věc při napadení roztočkem.

Překlad: Michaela Kroupová, 13.2. 2016.